

Правильна організація освітнього середовища для дітей з РСА є важливою складовою навчання та соціалізації. Отже, реалізація вище вказаних умов уможливило створення безперешкодного й відповідного простору для освіти дітей з РСА.

### ЛІТЕРАТУРА

1. Гайдукевич С. Е. Средовой подход в инклюзивном образовании [Електронний ресурс] / С. Е. Гайдукевич // Минск: Четыре четверти. – 2007. – Режим доступу до ресурсу: <http://elib.bspu.by/handle/doc/7279>
2. Скрипник Т. В. Умови зменшення дестабілізаційних чинників в освітньому процесі дітей з аутизмом / Т. В. Скрипник. // Освіта та педагогічна наука. – 2016. – С. 39–45.

**А.Ю. Вегера**

*студентка II курсу*

*спеціальності «Соціальна робота»*

*Тернопільського національного педагогічного університету*

*імені Володимира Гнатюка*

*nastia098@ukr.net*

*Науковий керівник –*

*кандидат педагогічних наук, доцент*

*Н. М. Горішна*

## СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ БЕЗДОМНИХ І БЕЗПРИТУЛЬНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Наявність дому для кожної людини – невід’ємний атрибут нормального існування, відповідно, ті особи, які залишилися житла, не можуть повноцінно реалізовувати свої права. Бездомність як соціальна проблема визначається відсутністю у людини „дому”, але вона не зводиться лише до наявності помешкання для житла, притулку чи даху над головою. Життя на вулиці негативно впливає на всі сторони життя людини: її здоров’я, можливість реалізувати себе, здобувати засоби для існування, встановлювати соціальні зв’язки тощо. У зв’язку з цим бездомні і безпритульні особи потребують соціальної допомоги і підтримки з метою повернення їх до життя в суспільстві як його повноправних членів.

Бездомність як явище присутня в усіх країнах світу. В Україні, зважаючи на складне соціально-економічне, військово-політичне становище, проблема бездомності є особливо актуальною та гострою. Основними чинниками, що поглиблюють цю проблему, є: відсутність засобів для оплати житла; недостатня кількість дешевого житла; низький дохід багатьох сімей і окремих громадян; погіршення соціального здоров’я суспільства, що призводить до зростання чисельності душевнохворих та осіб із девіантною поведінкою; слабкі можливості для реалізації соціальних програм,

спрямованих на надання матеріальної та інших видів допомог малозабезпеченим сім'ям і групам ризику.

Питання організації соціальної роботи з бездомними, надання їм соціально-побутових, юридичних, психологічних послуг розкриті в роботах І. Звереві, А. Капської, Г. Лактіонової, Н. Лук'янової, Л. Кузьми, П. Павленка та інших. Різні аспекти соціального захисту бездомних осіб досліджуються у роботах Н. Болотіна, Р. Іванова, М. Захарова, Л. Кожури, О. Мачульської, К. Мельника, О. Москаленко, І. Сироти та інших. Проте, значне коло важливих питань, зокрема, форми і види соціального захисту бездомних осіб, система їх реінтеграції у суспільство залишаються поза увагою науковців.

Метою статті є проаналізувати особливості соціального захисту бездомних і безпритульних осіб в Україні.

Бездомність визначають як соціальне становище людини, зумовлене відсутністю в неї будь-якого житла, призначеного та придатного для проживання. Бездомною є особа, яка перебуває у соціальному становищі бездомності. Українське законодавство оперує також поняттям «безпритульна особа», що вживається по відношенню до повнолітньої особи, яка проживає на вулиці, в парках, підвалах, під'їздах будинків, на горищах, об'єктах незавершеного будівництва, в інших місцях, непризначених та непридатних для проживання, у тому числі жилих приміщеннях, що перебувають в аварійному стані [1].

Нормативно-правове забезпечення соціального захисту бездомних і безпритульних осіб в Україні складається з Конституції України, міжнародних актів, ратифікованих Україною, законів та підзаконних нормативно-правових актів [2, с. 212].

Згідно із законом «Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей», облік бездомних громадян здійснюється за їх переважним місцезнаходженням на підставі особистого звернення або їх виявлення. Облік здійснюється відповідними спеціалізованими закладами, органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади. Облік безпритульних дітей здійснюється службами у справах неповнолітніх місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Реєстрація переважного місцезнаходження бездомних громадян здійснюється за юридичною адресою спеціалізованого закладу, який здійснює облік бездомних громадян, або інших закладів для цієї категорії осіб. При постановці на облік бездомні громадяни отримують посвідчення встановленого зразка.

Спеціалізованими закладами для цієї категорії осіб є: будинок нічного перебування; центр реінтеграції бездомних осіб; соціальний готель; інші заклади, що надають послуги бездомним особам. Такі установи можуть створюватися місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, релігійними організаціями, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності, фізичними особами відповідно до потреб регіону [1].

Соціальний захист бездомних і безпритульних громадян передбачає комплекс заходів, спрямованих на створення безпечного соціального середовища та їх активної

інтеграції у суспільство. Соціальна робота з даною категорією осіб орієнтована на подолання їх особистої та соціальної функціональної вразливості, пов'язаної з втратою чи високим ризиком втрати житла. Формами надання соціальних послуг бездомним і безпритульним особам є соціальне патрулювання та надання соціальних послуг у межах закладів соціального захисту для бездомних і безпритульних осіб.

### ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України „Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей” від 02.06.2005 № 2623-IV [Електорний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2623-15>. Загол. з екрану. – Мова укр.].

2. Медвідь А.О. Соціальний захист бездомних осіб і безпритульних дітей: дис. ... к. ю. н. : 12.00.05 / А.О. Медвідь; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». – 2015. – 240 с.

**О. Л. Главацька**

*кандидат педагогічних наук, доцент  
кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи  
Тернопільського національного педагогічного  
університету імені Володимира Гнатюка,  
olga.raduk@gmail.com*

### САМОМЕНЕДЖМЕНТ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

Підвищення складності людської діяльності зумовлює гостру необхідність раціональної організації самодіяльності індивіда, створення особистісних передумов для виконання професійних і ділових функцій. Вагоме місце у їх розвитку і удосконаленню належить самоменеджменту, який розглядається як мистецтво керувати собою, своїм часом, своєю життєдіяльністю.

Особливого значення питання самоменеджменту набувають у професійній діяльності соціального працівника. Адже для того, щоб допомагати клієнтам вирішувати їх проблеми і управляти цим процесом необхідно на високому рівні володіти навичками управління собою.

Окремі аспекти проблеми самоменеджменту розглядали вітчизняні й зарубіжні науковці у галузі соціології (А. Кравченко, В. Карпичев, А. Гастев та ін.), менеджменту (Л. Зайверт, М. Вудкок, В. Андреев, Н. Лукашевич, А. Хроленко, Г. Щокін та ін.), психології (Е. Берн, Ю. Орлова, С. Рубінштейн та ін.), педагогіки (І. Бех, С. Єлканов, А. Ковальов, А. Кочетов, та ін.).

*Метою статті є висвітлення особливостей самоменеджменту як засобу підвищення творчого потенціалу соціального працівника.*

У науковій літературі самоменеджмент подається як самостійне управління працівником своєю професійною діяльністю з використанням знань, умінь й навичок,